

казчик осель і панів губернії. Се значить підручник. Жаль, що автор книжки не подав розвідки про володіне землею на Поділлі; значний матеріал для такої розвідки могла б дати сама його книжка.

Ю. С.

Энциклопедическій Словарь, издатели Ф. А. Брокгаузъ и И. А. Ефронъ, томъ XXIV, полутомы 47, Повелительное наклоненіе — Полярныя координаты, 48 Полярныя сіянія — Прая, Спб., 1898, ст. 960.

Визначимо найбільш цікаві для нас статі сього тому. Історії і літературі українській присвячені — замітка про Підкову, статі про Подольську землю, Українська поземельна громада (211—2), Полетика, Половці, Полуботок, Поляне, Посполиті, Потебня, Потьомкін, Почаєвська лавра, Право магдебурське (в Литві й на Україні); сюди-ж можна зачислити і статю д. Шахматова про Початкову літопись, де автор висловлює свою гадку про зміст Сильвестрового свода та про відносини Новгородської I-ої до Початкової літописи. Між статями географічно-статистичного змісту занотуємо: Подольська і Полтавська губернія: обидві мають спеціальні гарно оброблені мапи, шкода лише, що редакція не має певної уставленої системи значків на мапах, через те трудніше ними користатись. Певну цікавість мають також начерки Д. А(нучіна) і М. Сумцова по фольклору і етнографії: Поминки, Погребальные обычаи (не наведено літератури), Подводные города, Полевикъ, Порогъ, Праца і т. д. Народній поезії присвячені статі про Ідолище й Поповичів; занотуємо й гарно оброблену статю більше загального характеру про приказки.

Звертає на себе увагу цикл статей по історії Польщі: він може служити свідомством, як непропорціонально оброблено поодинокі відділи сього словника. Порівняємо наприклад його з статями присвяченими сучасним європейським державам: Австрія (п. 1) займає 26 ст., Англія (пол. 10) 64, Германія (пол. 16) 49 ст. Італія (пол. 26) 61 ст., між тим Польща займає 58 ст. (117½ стовбців). Така пропорціональність в словнику кидає ся в вічі й ми завважали вже про неї тоді, як оглядали статі про Українців (Записки т. XIX). Цікаво було-б знати, як великі будуть статі — Росія Малая і Южнорусская література? А поки що зазначимо, що історії Польщі присвячено 50 стовбців й 3½ бібліографії, історія літератури займає 24.

Перейдемо до деяких недоглядів статей. В замітці про Підкову можна-б було зазначити й Кулішову „Історію возсоединенія“ (I. 100—4). В статі про Полетику не занотовано, що його деякі уважають за автора

відомої Історії Руссов. Вказівка д. Ш. в замітці про Посвиста — на думу подану Кулішом в Записках о Ю. Р. І, здаєть ся досить дивною, бо ся дума (172—178 ст.) дуже підозріла й лишаєть ся на відвічальности Шишацького - Ілліча, що дав її Кулішеви. Відносини д. Потєбні до українства в статі д. Сумцова присвяченій сьому науковому діячу, змальовані досить невіразно й неясно.

О. Г-ий.

Видавництва й книжки, обговорені в сім томі:

L'Anthropologie (Matériaux pour l'histoire de l'homme, Revue d'anthropologie, Revue d'Ethnographie-réunis), rédacteurs en chef mm. Boule — Vernaux Париж, т. V—IX (р. 1894—8).

Н. Петровъ — Историко-топографическіе очерки древняго Кіева, 1897.

С. Голубевъ — О древнѣйшемъ планѣ г. Кіева 1638 г., 1898.

П. Орловскій — Св. Софія Кіевская, вынѣ Кіево-Софійскій каеед-
ральный соборъ, 1898.

Іл. Кокорудъ — Взаємини між старорускими законодатними памят-
никами, 1898.

Е. Карскій — Западнорусскіе переводы псалтыри въ XV—XVII
вѣкахъ, 1896.

М. Довнаръ-Запольскій — Западнорусскія сельская община въ
XVI вѣкѣ, 1897.

І. Лапо — Земскій судъ въ великомъ княжествѣ Литовскомъ въ
концѣ XVI вѣка, 1897.

Д. Миллеръ — Очерки изъ исторіи и юридическаго быта старой
Малороссіи. — Превращеніе казацкой старшины въ дворянство, 1898.

А. Лазаревскій — Замѣтки на историческія монографіи Д. П. Мил-
лера о малорусскомъ дворянствѣ и статутowych судахъ, 1898.

А. Лазаревскій — Изъ семейной хроники Берловъ, 1899.

В. Шенрокъ — Матеріалы для біографіи Н. В. Гоголя, т. IV, 1897.

А. Титовъ -- Письма П. А. Кулиша къ О. М. Бодянскому (1846 —
1877 гг.), 1897.

Письма П. А. Кулиша къ И. Ф. Хильчевскому, 1858—1875, 1898.

Письма П. А. Кулиша къ Шевченку, 1899.

Письма Кулиша къ В. В. Тарновскому, 1855—58 гг., 1898.

Письма Кулиша къ Д. С. Каменецкому, 1857—1865 гг., 1898.

Переписка Кулиша съ Володиміромъ Барвинскимъ въ первой по-
ловинѣ 1871 года, 1898.